

Džems Gareth — Edna Levine: PSIHOLOŠKA PRAKSA SA FIZICKIM INVALLIDIMA Beograd 1970, izdanje: Savez gluvih Jugoslavije, str. 330. format 8°

U izdanju Saveza gluvih pojavila se davno očekivana knjiga pod gornjim naslovom, koju je preveo sa engleskog Andrija Žic, a redakciju izvršio prof. dr Ljubomir Šavić, glavni istraživač Centra za rehabilitaciju gluvih SGJ. Njeno izlaženje je subvencionirao Savezni zavod za međunarodnu tehničku saradnju, kao delo od izvanrednog značaja u oblasti rehabilitacije.

Knjiga predstavlja kompendijum psihološke nauke i znanja i današnjih dostignuća u oblasti istraživanja psihe invalidnih osoba, koju treba razlikovati od psihopatologije normalnih osoba, jer, kako redaktor u svom predgovoru kaže, »psihopatologija nije psihologija invalidne ličnosti, već patološko stanje normalnih osoba koje se ni u kom slučaju ne može primeniti na fizički invalide ličnosti«. Invalidna ličnost je nešto posebno, fizički invaliditet se reflektuje specifično, i ne može se generalisati kod svih slučajeva pogođenih nekim nedostatkom.

Knjiga obrađuje dvanaest grupa invalida: amputirce, lica sa hroničnim zapaljenjem zglobova i reumatizmom, kardiovaskularna oštećenja, hemiplegiju, cerebralnu paralizu, govorna oštećenja, rak, fizičke nedostatke na licu, oštećenje sluha, oštećenje vida, slepogluvonemost, i teške hronične bolesti, sa psihološkog aspekta, premda se i medicinski elementi pri odbradi ne zapostavljaju. Tako je svaki invaliditet (treba napomenuti da pojedina oštećenja u našem invalidskom zakonodavstvu se ne tretiraju invalidnošću) razmatran kroz standardne aspekte: medicinsko fizički; kroz psihološke implikacije koje invaliditet ostavlja na pogođenoj ličnosti; na članovima porodice i sredini; kako se invaliditet reperkutuje na profesiji; specijalne stavove u vezi psihološkog tretmana i rehabilitacije; koji se testovi upotrebljavaju i kako ih u datim slučajevima modifikovati i interpretirati; što treba još istražiti u pojedinim domenima invalidnosti itd.

Svaki odeljak je napisan od strane eksperata za tu kategoriju, tako da autoritativno razmatraju problematiku koju zahvataju. To su uglavnom profesori univerziteta, glavni istraživači naučnih instituta, glavni psiholozi bolnica itd. koji imaju dugu praksu u radu s invalidnim bolesnicima i koji ih itekako dobro poznaju u svim njihovim aberacijama. Taj osjećaj sigurnosti oseća se na svim stranicama knjige, bilo kada se govori o pripremanju teških bolesnika od raka za smrt, ili kada se diskutuje o seksulanom životu kardiovaskularnih bolesnika, ili uz optimizam u rehabilitaciji amputiraca i njihovo pripremanje za nošenje proteze, ili kada se duboko ponire u »mišljenje bez govora«.

Posebna je vrednost ove knjige što se na kraju svakog odeljka nalazi vrlo bogata literatura koja tretira napred izloženu materiju bilo u formi izvora, bilo već diskutovanih problema objavljenih u časopisima ili posebnim publikacijama, tako da pruža našem čitaocu uvid u širinu problema kako je diskutovan

u SAD., dokle se došlo i gde treba nastaviti. Na žalost, u nas se o psihologiji invalida mogu samo na prste nabrojiti objavljeni članci koji su mahom prevodi ili interpretacije tuđih radova, dok vrlo malo ima originala.

Daleko bi nas odvelo, ako bismo makar i najmanje izlagali bilo koje poglavlje, jer bismo tada bili u situaciji da citiramo stavove stranica. Takođe bismo pogrešili ako bismo pojedine kategorije invalida izdvojili, a druge izostavili; zato će svaki čitalac naći u svakom od njih ono što je zajedničko za sve kategorije, a niz specifičnosti za invaliditet za koji je zainteresiran i kome se posvetio, jer knjiga jednako obilato pruža informacije i lekarima, i psiholozima, i socijalnim radnicima, i defektolozima, te smatramo da treba da se nalazi na stolu svih onih koji na bilo koji način imaju kontakt sa invalidima bilo koje kategorije oni bili.

Na kraju treba reći još jednu pogodnost da se do ove knjige dođe: knjiga se besplatno daje svima onima koji su za nju zainteresirani, i treba se **samo** jednim pismom obratiti izdavaču, i ona će biti besplatno dostavljena.

Vredno je pomena da je knjiga besprekorno luksuzno štampana na finoj bezdrvanoj osamdesetgramskoj hartiji, sa koricama u tvrdom bordo platnu i omotom identičnim američkom originalu. Neke sitne štamparske i korektorske greške ne umanjuju njenu vrednost, jer ih plejada drugih pozitivnih vrednosti daleko nadmašuje.

Profesor dr Ljubomir M. Savić
Centar za rehabilitaciju gluвих, Beograd